

դպրոցներուն՝ կը նշանակէ փոշիացնել,
փնտացնել զայն. լաւագոյն է մեր կրթական
ամենէն կարևոր հաստատութեան մէջ ընտ-
րել անոնք, որ ամենէն կարօտներն են, և
անոնց օգնութեան համարիլ. Կեդրոնականը
հայոց թէ ամենէն կարևոր կրթական հաս-
տատութիւններէն մին է և թէ ամենէն
կարօտներէն մին: Կառաջարկեմ ուրեմն որ
ամեն անոնք, որ դպրոցական Փօնդի գոր-
ծադրութեան եղանակը պիտի վճռեն, ի նկա-
տի ունենան կ. Պօլոյ ազգ. Կեդր. վար-
ժարանը, որ պօլսեցւոց վարժարան մը չէ լոկ,
այլ Թիւրքիոյ հայոց մեծագոյն կրթա-
րանը ըլլալու և Հայաստանի դպրոցներուն
ուսուցիչներ հասցնելու համար հիմնուած է
Ներսէս Վարժապետեանէն, և փութացնեն
նպաստի այդ բաժինը յատկացնել Կեդրո-
նականին:

Երկրորդ առաջարկս կապ ունի հանգստ-
ցեալ Աւեակիքը Դուկասեանի կտակին հետ:
Այդ ազնիւ հայը թողած է սպուար գու-
մար մը՝ Թիւրքահայաստանի մէջ հայ-
կական համալսարան մը հիմնելու համար:
Արդ՝ ատիկա՝ այժմեան պայմաններուն մէջ՝
քացարձակ անկարելիութիւն մըն է: Հա-
մալսարան մը հիմնելու համար, գրամը
միայն՝ նոյնիսկ մեծաքանակ՝ չի բաւեր.
անհրաժեշտ է կանոնաւոր ու բարեկարգ մի-
ջավայր, համալսարան մտնելու կարող և ատոր
համար արդէն իսկ պատրաստուած հայաս-
տանցի ուսանողութիւն, և մանաւանդ հա-
մալսարանի մը մէջ դասախոսելու կարող
ուսուցիչներ: Ասոնց ոչ մէկը կայ: Ուրեմն,
երկու բան կարելի է ընել. կամ տապս տա-
րուան համար այդ կատակուած գումարին
տոկոսը յատկացնել Կեդրոնական վարժա-
րանին, այդ վարժարանը դարձնել զօրեկ,
բարեկարգ, տիպար կրթարան մը ուր թէ
Հայաստանի և թէ Պօլոյ ամենէն ուշիմ պա-
տանիները կարենան ստանալ լաւագոյն հայ-
կական կրթութիւնը, քանի մը տարի յե-
տոյ՝ Կեդրոնականի ամենէն կարող շըջա-
նաւարտներէն խումբ մը զըկել՝ այդ նոյն
գումարին տոկոսով եւրոպական համալսա-
րաններ, որպէս զի որոշ մասնագիտութեան
մը մէջ բարձրագոյն զարգացում ստանան,

այդ լաւ պատրաստուած ուժերով կալմել
և սուցչախումբը, որ տասը տարի յետոյ
արող լլայ Հայաստանի մէկ քաղաքին
էջ Դուկասեան կրթարանի ծրագիրը լլջո-
էն իրազործել: Այդպիսով, Կեղրոնականը՝
ասը տարուան մէջ՝ արդէն վերակազմուած
ըլլայ, զօրացած, իր նախկին դիրքն ու
արկը գտած և այնուհետեւ առանց իսկ
էտք ունենալու Դուկասեան գումարին՝
ոնայ իր միջոցներով ինքինքը պահպա-
ղ նոյն բարձրութեան վրայ, և նոյն ա-
են՝ Դուկասեան վարժարանը, թէպէտ քիչ
ը ուշ, հիմնուած կըլլայ շատ աւելի կա-
արեալ և լուրջ պայմաններու մէջ:
Եթէ այս տեսութիւնը հաւանութիւն
գտնէ, եթէ անհրաժեշտ նկատուի գոյու-
թիւն ունեցող տարրերով իսկոյն միջնաւ-
արդ վարժարան մը բանալ Թիւրքահայա-
անի մէջ, կառաջարկեմ, որ զո՞նէ գումա-
րին տոկոսին մէկ բաժինը յատկացուի Կիդ-
ոնականի լաւագոյն շրջանաւարտները եւ-
պական համալսարաններ զրկելու, որպէս
ի մասնաւորապէս պատրաստուին իրենց
ըստումն աւարտէլէ յետոյ Դուկասեան վար-
արանին տնօրինութիւնն և ուսուցչու-
թիւնը ստանձնելու: Առանց ատոր, Դուկա-
սեան վարժարանն ալ պիտի ըլլայ երկրորդ
անսարհան մը. այդ վարժարանը անշուշտ
ո գուման ունեցած է երզրումի մէջ կըր-
ութիւնը տարածելու նպաստելով. բայց
եռ մինչև այսօր մէկ նշանաւոր գէմք մը
է ելած անկէ, մինչդիո Կ. Պոլոյ ազգ.
եղր. վարժարանը ազգին տուած է տաս-
եկներով առաջնակարգ գէմքեր՝ գիտուն,
րուեստագէտ, զրագէտ, ուսուցիչ, ազ-
ային գործիչ*) և այլն:
Այս թելագրութեանց վրայ կը հրաւիրեմ
մենայն Հայոց Հայրապետին և բովանդակ
ուսահայ հասարակութեան ուշադրութիւնը
Պարիզ Ա. Զօպանեան

Դա միւս օրերին նման օր չէր: Այս
մայիսի 1-ի տօնախմբութիւնը թել-
սում կիսովին օրինականացած է: Հա-
նքներում, ուր բանտական ներկայա-
ցութիւնը որոշ ազդեցութիւն ունի,
պէս և ուրիշ կենտրոններում, օրինակ
հետուէլ, Գէնտ, այդ օրը մունիցիպալային
որ ծառայողները և բանտորները արձա-
րգ են ստանաւ: Մի քանի տեղերում
որցների աշակերտներն են արձակվում
մի քանի տեղերում նոյն իսկ քաղա-
յին շնորհիւնները զարդարվում են
շահակներով աշխատանքի և խաղաղութեան
ի առիթով:

Իրանց հերթին մայիսնան առաջնօրեայ
ծաղունների հետ հաշովել են և մասնա-
ձեռնարկադները: Գործարանների և
բրիկների մեծ մասում մայիսի 1-ը
ընթացել է տօն օր, երբ նրանց դասերը
կվում են: Ուրիշ գործարաններ այդպի-
պարտադիր կանոն չեն մտցնում, բայց
տժել բանտորին, որ նա այդ օրը չեկաւ
սատանքի, ոչ ոքի մաքից չէ անցնում: Եւ
օրինակ բան: Հետո որ մայիսի 1-ի
սյից վերցրին արդելքը, նա հետզինեաէ
կաց կորցնել իր նախկին հմայքը: Այս
իրի, օրինակ՝ թրիւսէլում, այդ օրը ան-
շատ տարտառ: Թէև ցոյցեր կազմա-
պվեցին, բայց շատ քիչերը արձագանք
ինս Փաղոցները, որմնցով անցնում էին,
թէ դատարկ էր: Պարզ է, որ բանտօր-
ը այդ օրը աւելի լաւ էին համարել
արձանալ ընտանեկան լրջանում, կամ
լ քաղաքից դուրս այգիները, դաշտերը:
ոյն թերթի թղթակիցը հետևեալն է գը-
մ Հոօմից մայիսի 1-ի մասին:

Օկտոբերի թէ Հոօմի փողոցներում
է օրը տեսնվում էին կարմիր դրօշակ-
ի, կարմիր փողկապներ, կարմիր մեխակ
զկացրած բաճկոնին, լավում էին կարմիր
ևեր կարմրապատ էտորադներից: Հը նա-
ով որ տրամադաշները, կառքերը չէին գոր-
մ, բայց ամեն բան սաստիկ խաղաղ էր:
— Ի՞նչ կայ այսօր, արդեօք գործադնուլ
հարցնում է մի անցորդ:

— Ի՞նչ գործադուլ, —վրաւորված պա-
տիանում է մի բանտօր. — այսօր ցործա-

կոնսերվը տեղական արդիւնաբերություն գլխաւոր հասոյթներից մէկն է կազ-
(մօտ 11/2 միլիոն ըուբլի): Վհասվել թենիները, հետևապէս և շերամապահիւնը նոյնպէս զբալի չափով վեասվում արհաւերքից, իսկ անոնի չափով վել են խաղողի այգիները, և աւելի Փարբին, Օշականը, Աշտարակը, եջմինը, Դվինը և Նախիջևանը: Մօտաւոր և առկաներ բերելով զեկուցողը գտաւ, ըսանեան նահանգին հասած վեասը կը ի 4,700,000 ր.: Ա. Աթանասիան ում առաջարկում էր հետևեալ միջոց-
•
Դիմել կառավարութեան՝ մատակարական գումարներից շուտափոյթ օգնու-
ստանալու անխտիր թէ հայ և թէ քաղաքանակութեան համար:
Դիմել նոյնպէս հասարակական օգնու-
ն, որովհետեւ վեամսերը չափազանց մեծ ով հասարակութիւնը չէ կարող և չը է անտարբեր մնայ:

Աթարէկեան գտնում է, որ բամբակը, նը բոլորովին չեն վեասված և օգնու-
նայնքան էլ շուապողական չէ: Պէտք է լ փոխարքայի գիւտանին և խնդրել, որ երկու տարին պետական հարկերը վեն:

Փիրակեան յիշում է, որ զէմստվային արներ կան մի քանի հարիւր հազար լի, պէտք է ում հարկն է խնդրամա-
լինել:

Առաքեկեան և Ա. Սահակեան յար-
են զատում Կ. Հ. Բ. Ընկերութեան միասին խորհրդակցել, միահամուռ օգ-
նեան ձևեր մտածելու և դիմելու կառա-
ւթեան:

Ախազանը հաւանութիւն է տալիս այս ջարկին և ատում է, որ կառավարչական լիններին օգնութեան դիմելուց առաջ է գործը գրվի պաշտօնական հողի ճշգրիտ փաստեր ու թւանշաններ հա-
յլ, ոչ չափազանցնելով և ոչ նուազաց-
կատարված պատահարը:

Արէկեան մի քանի բացատրութիւններ ուիս Բարեգործ. Ընկ. կողմից:

Վարդանեան բողոքում է, որ հա-

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱ
Պետհրբուրգ, 29 ապրիլի
ապահովմ է Թօձեանկօն։
Խստրական օթեակում ներքին գործեանիստըն է։
Առօվ 1-ինը զեկուցանում է բիւշէտաւասնաժողովի եղբակացութիւնը՝ ներործերի մինիստրութեան նախահաշւի Տեղեկաբերը ընդդուռ է, որ միութիւնը հրաժարվեց զեմստվային և այլին բարենորոգման մասին ներկաած առաջարկութիւնները մշակելով սի յամառութեամբ, որ Դուման չէ որեւէ ակնկալութիւն ունենալ, թէ այդ օրինագծեր առհասարակ կը քննիվեն արութիւնից։ Զեմստվային աշխատավահատուցումն և մեծ սփոփանք եց սոսկ Խուսաստանի Գներագոյն Պերճը վերաբերմունքը դէպի զեմստայօթեանը։ Վերջում տեղեկաբերն ներթին առաջադրում է հրեեների ակագրված է Ալէքսանդր Ռ-ի մեծ որոգումների դարագլխի լօզունդը՝ ալ միջոցներ և ուժեղ իշխանութիւնն ավային-հակաեմբերեանների վերաբերը դէպի ներքին գործերի մինիստրը ապահովմ է նրանով, թէ որ չափով միութեան գործունէութիւնը համապահնում է այդ լօզունգին։ Զը նայած յոյց առւած ուշադրութեան դէպի լի և սոստիկանութեան բարենորոգման գծերը, պէտք է խստովանել, որ միութեան օրէնսդրական աշխատանքներ գրջանում շատ սակաւ են և քիչ լի ներքին կառավարութեան մէջ էլ ուղղող բան արված չէ։ Մինիստրութեան

—o—
Vol. 22, Louisburg, Kansas, Aug. 1, 1916. —Price 50c. —

ՀԱՍԿԱՆԱՆ...

Ես կամենան: Եթէ հայերը իրանց աշխատաբութեամբ, չարքաշութեամբ հարստութեան անհանութեամբ նշանաւութեամբ պատճեան են:

Կամար էլ տրամվայները ման չեն գա-
ւ իսկ ոչ մի գործադրու չը կայ:

Թամակը ու բարեւու սովոր, տառապէս
է այդ գործութ միանալ Բար. Հնկ.

ործենը սրբաւրբութամ Գործուուէու-
ընդիմանուը բնորպջումը շատ մտածո-
ւնսերի առիթ է տալիս: Ուստաստա-

զըսցած շօվլրմբանութը դուռ չեմ առաքար կում, Նրանք նսրանոր առիթներ և պատրուակներ են որոնում շօվլնիգմի, մարդատեցութեան կայժմերը հրահրելու։ Այս անգամ ևս պատրուակը ծառայում է Սղնախուժ կայացած քաղաքային ընտրութիւնների դէպքը։ Այդ ընտրութիւնների ժամանակ հայ ձայնաւորներ ընտրված են 9 հոգի, վրացի ձայնաւոր 6 հոգի, և ահա այդ 3-ի գերակշռութիւնը առիթ է տուել վրացի շօվլնիսամսների օրգան «Յաք. ԲԵԿՎ» թերթի աշխատակից Տօնին գրել մի անվայել և մեծամիտ յօդուած հայերի դէմ և նորից կրկնել հայերի համար այն վիրաւորական խօսքերը, թէ իբր հայերը իրանց բարեկեցութիւնը ձեռք են բերել վրացիների հաշին, չնորին նրանց մեծահոգութեան, փաթաթվել են, իբրև մակաբոյջներ, նրանց Ալիքին, թէ իբր հայերը աշխատում են թշնամութիւն և երկպառակութիւն սերմանել, որ նրանք կօրցընել են իրանց գլուխը, գգված և փայփայված լինելով կառավարու-

Մ Ա Յ Ի Ս Ի 1 - ի Օ Ր Ը
—

Արքօքէս, ըստովագու սա առանքը սպիր-
Ն-ի տօնին և օրինականացնել է, ինչպէս
հականացել են հանգստութեան համար
տկի և Ծննդեան տօները. ԶԵ որ բան-
ն ևս պէտք է ունենայ իր սեփական
ախմբութիւնը, ինչպէս ունեն ուսանող-
ը, ինչպէս տօնվում է Հոօմի հիմնար-
թեան տարեդարձը, ինչպէս շատերը
ուում են իրանց ծննդեան օրը և այլն:
թէ այդպիսի օրերում ուսանողները,
սպետականները, կրօնասէր մարդիկ և
որ հասարակ բնակիչները զործադուլ են
քում: Ա. Խննեին, Կրանք ուղղակի տօ-
մ են իրանց տօնը, ուստի և չեն աշխա-
մ, Նոյնպէս և բանւորները: Ուստի և
ուում բանւորների տօնը նոյնքան օրի-
կան է գարձել, ինչպէս և ուրիշ տօները:
կպցնել իր կրծքին կարմիր մեխակ ա-
մինը կարող է նոյն իրաւունքով, ինչ-
ս կպցնում է որևէ բարեգործական մի
իտակ ծաղիկն:

Տէր-Աւետիքեան յայտնում է, որ կա-
սըութիւնը նման դէպքերի համար մեծ
արներ ունի պահած, մինչև 1909 թիւը.
Հիմա օգնութիւնները նորից յետ էին
զվարժ, բայց քանի որ այժմ կովկա-
տուրքերից գումարներ կան և կարելի
առնալ անվերագարձ, պէտք է դիմումներ
Հասարակութեան օգնութեանը մեծ
չէ կարելի դնել, տեսակ-տեսակ ֆօն-
կան և այլն:
Վարդանեան նորից բողոքում է, որ
Աւետիքեան սուսահարում է ժողովըը-
սն օգնութեան գործը: Յիշեցէք, պա-
եր, ասում է նա, անցեալ անգամվայ
վարարութիւնից այնքան հաւաքվեց, որ
հազին գումար էլ աւելացաւ:
Երբ սպառված համարելով, նախագահի
կերպութեամբ ժողովը ընդունում է այն,
իրադասնա. Ընկերութեան վարչութիւնը
է ներկայ գտնվի Բար. Ընկերութեան
վիճ և որ պատրաստականութիւն յայտ-
իրասին գործելու, ինչ կերպ որ յարմար

աւաել է խորին վիշտ Միմիայն այդ
կարելի է աւարտել մեր խօսքը ներ-
ործերի մինիստրութեան նախահաշու-
ով: (Սափեր կենտրօնում և ձախից):
Եթեանը ըսդգծում է, «Ե - ԵՐԿԵՇԵԱՇԵ-
ՐՆԵՐԻ ցուցումները, օրո՞նք ամեն տա-
ղում են ներքին գործերի մինիստրու-
թեանութեան ժամանակ և շեշտում
ինիստրութեան քաղաքականութեան
ընթացքը, անկարող եղան համոզել
ունի ներկայացուցիչներին, բայց այժմ
ն գործերի նոր մինիստրի գործողու-
թերի քաղաքականութիւնը ըստ երե-
ս համոզել է հոկտեմբերեաններին:
Հասկացան, թէ ինչպիսի վտանգի
են կանգնած Ռուսաստանի նոր պե-
ն կազմը կողմնակիցները: Այժմ ար-
և է խօսել այն մասին, թէ մինիստ-
րան քաղաքականութիւնը անհամա-
պահան է ու հակասական հոկտ. 17-ի
իշտի պահանջներին: Մինիստրի ի-
րիան չէ գործացնում անդամ չափաւոր

ի իշխանից և այլն, և այլու Եղի բաւական չէ, յօդուածագիրը սպառնալիք ևս կարդում է, ասելով թէ իշխանութիւնների տրամադրութիւնը փոփոխական է, այսինքն կը գայ մի օր, երբ կառավարութիւնը կը փոխէ իր վերաբերունքը դէպի հայերը, և այս ժամանակ... վայը եկել-տարել է ձեզ հայերիդ:

Մենք միշտ քարոզել ենք սէր, համերաշխութիւն միւնոյն հողի վրա, միւնոյն երկրում ապրող ազգութիւնների միջև. մենք աշխատել ենք, որ հայերի և վրացիների միջև տիրեն բարեկամութիւն, բարի յարաբերութիւններք Սակայն երբ վրացի շովինիսանները, չը գնահատելով մեր բարի զգացումները, սկսում են իրանց մի տեսակ ասպետական ազգ ցոյց տալ, իսկ հայերին մի տեսակ մակարոյծ, շահագործող ժողովուրդ, վրացիներին՝ բարերար, իսկ հայերը՝ բին՝ երախտամուր բարերարված, այդտեղ մենք ստիպված ենք ասել. Բաւական է, ճանաչեցէք ձեր չափը և զադարեցըէք ձեր դոնքիշխառական յոնորտանքները և սպառ-

Ապասրը շատորը յայտնի է, որ ույս
սկ մեր հայ ժողովրդի մէջ՝ վաղուց անտի
այսի 1-ը, իբրև գարնան աւետիսի օրը,
ամարզել է տօնական և շատերը. զնացել
ն այգիներ, քաղաքից դուրս դաշտերը և
ուարձացել եւ այդ՝ ոչ միայն մեր հայե-
խ, այլև զատ ժողովուրդների մէջ. Սակայն,
նդհանուր առմամբ, մայիսի 1-ի օրը համար-
ում է բանտորական աշխարհի տօն, և մինոյն
ամանակ խաղաղասէրների տօն: Եւ եթէ
ասնեակ տարիներ առաջ այդ տօնին տըր-
ում էր քաղաքական կերպարանք և հա-
մարզում էր մի տեսակ անկեզալ տօն, այ-
օր եւ բարպարան շատ երկիրներում նա ար-
էն դարձել է սովորական տօն և նոյն իսկ
ատ տեղերում՝ օրինականացված: Եթէ ա-
նեն մի գասակարդ, հասարակութեան ա-
նեն մի խաւ ունի և կարող է ունենալ իր
եփական տօնը, ինչու բանւորները չեն
լարող ունենալ իրանց տօնը, որով նրանք
սովոր են ունենում և արտայայտել իրանց
պահանջները, իդձերը և կարիքները, որու-

մայշսի Եր վրա կը սայս իբրևս մը
լորական տօնի վրաւ Մեր մէջ ևս բան-
ների այդ տօնը կը նկատվի իբրև ամե-
ր առաջ խաղաղութեան և կուլտուրական
ն, որովհետեւ շատերը այս պահանջներից,
գնում են բանւորները, կազմում են
ողազամէրների իրձերը և ցանկութիւն-
ըր, ինչպէս աշխատաւոր դասի վիճակի
ըրտքում, արքեցողութեան, անառակու-
ան չնշումը, սպառազինութիւնների կըր-
տումը, մը ջաղգային վէճերը ոչ թէ պա-
րազմով, այլ իրաւարարական ճանապար-
վ հորթելու պահանջը և այլն:

ԺԱԿ ԳԻՒՂԱՏՆՏ. ԵՒ ՏՆԱՑՆԱ-
ՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

Երեքշաբթի, ապրիլի 29-ին, Ներսիսեան
ըրոցի հին շէնքում կայցաւ Թիֆլիսի
ոյ Գիւղատն. և Տնայնագործական Բնկե-
րթեան ընդհանուր ժողովը. Նախադահու-
ան համար առաջարկեցին պ.պ. Հ. Առա-

պահա
Դում
Որովհ
թիւն
սավա
կոփեն
կոփել
վարո
ըերէ
քաղաք
մինի
ինքն
ված
մայր
մենը
նիստ
վճռե
Ամ
մինի

Աշխերին Մինիստրը հանգիսանում է
ոյլ օրէսսդրութեան հակառակորդ:
ետե ժողովրդական ներկայացուցչու-
շ արմատներ է ձգել տեղական ինք-
րութեան մէջ, ուստի մինիստրը
սկսում է զէմստվօյի դէմ: Այդ
նպատակ ունի ստեղծել ինքնա-
թեան միջավայրում այնպիսի տար-
որոնք սուբրված են մինիստրի
քականութեանը: Այն խօսէին, երբ
առը համոզվում է, որ զեմստվային
սվարութիւնների շրջանը պատրաստ-
է, նա մարտահրաւելը է կարգում Դու-
ջիչէճէին դատի կամչելով: Այս ա-
պէտք է յիշել ներքին գործելով մի-
ոին գումարներ յատկացնելու հարցը
ու ժամանակ (ծափեր ձախից):
Բիօն է բարձրանում ներքին գործերի
արը: (Հ. Գ.)

Նալիքներն ու ինսինուացիաները՝ Վերջ
տուէք ձեր լիգենդաներին, թէ հայերը
վրացիների հաշով են դիզել իրանց հարս-
տութիւնը, բարեբարված են եղել վրացի-
ներից և այլ նման անհետելիութիւններ։
Վերջ տուէք ձեր ակնարկներին, թէ իշխա-
նութիւնը իբր թէ այժմ բարեացակամ է
վերաբերվում հայերին և թշնամաբար վրա-
ցիներին, և այդ պատճառով հայերը աջո-
ղութիւն են գտնում։ Հայերը ոչ մի բա-
ցառիկ չնորհք և բարեացակամութիւն չեն
վայելել և չեն վայելում։ Կթէ նրանո՞ւ Սըդ-
նախում ընտրութիւնների ֆումանակ աջո-
ղութիւն են գտել և աւելի շատ հայ է
ընտրված, քան վրացի, գրա պատճառն այն
է, որ հայերը իբրև ցենզաւորներ, իբրև
անշարժ կալուածների տէրեր՝ օրէնքի հա-
մայն աւելի շատ ձայների իրաւունք ունեն։
Բնչ իրաւունքով հայերը, որոնց է պատկա-
նում անշարժ կալուածների մեծ մասը, պէտք
է թոյլ տան, որ իրանց գոյքերի մասին

ից շատերին ընդպառաջ են գնում պետութիւնը և հասարակութիւնը, օրինակ 8-ժամայ աշխատանքի պահանջը, որ արդէն աշտատ տեղերում կեանքի մէջ է մացված։
Ահա ինչ է զրում մայիսի 1-ի օրվայ առիթով, որ արդէն անցել է Եւրոպայում, «Рус. Въдомости» թերթի թղթակիցը Բըիւտաէլից։
«Դեռ տասնեակ տարի առաջ, բանտորների կողմից մայիսի 1-ի տօնախմբութիւնը Բելգիայում խոշոր քաղաքական դէպք էր։ Այդ տօնին պատրաստվում էին մեծ խնամքով։ Ամեն մի աշխատանք դադարում էր և բոլոր ոյժերը ուղղվում էին ազիտացիա մղերու մայիսեան առաջնօրեայ գործադուլի համար։ Այդ ժամանակ էլ այդպիսի գործադուլն անվտանգ չէր և այդ օրը աշխատանքի չը գնալը մի տեսակ սխրագործութիւն էր համարվում, որովհետեւ բանտորները յաճախ վասվում էին դրանից։ Մի խօսքով՝ մայիսի 1-ը արգելեալ պառազ էր, ուստի և

լեան և Լևոն Ղուլիեան, սակայն առաջինը
աժարվելով՝ ընտրվեց վերջինը:
Օրակարգի առարկաներն էին.
ա) Երևանեան նահանգին վերջին օրերս
առաջ բնութեան պատահարը:
բ) Հաշիր Ընկերութեան 1910—13 թւա-
նների:
գ) Զեկուցում Ընկերութեան 1913 թւի
ըրծուսէութեան:
դ) Նախաճաշիր 1914 թւականի:
ե) Ընտրութիւններ պաշտօնական անձերի:
Առաջին խնդրի մասին մի զեկուցում
սրգաց վարչութեան անդամ պ. Աթանա-
իան, որից երևաց, որ Երևանեան նահան-
ին ապրիլի 17-ին հասած պատուհամը չա-
պահաց մեծ վնասներ է պատճառել ազգա-
կանակութեան անտեսական կեանքին: Մի-
ուայ ընթացքում միմեանց ետկից եկող
իւնը, կարկուտը և գիշերը 4 աստիճանի
ամսող ցուրտ քամին փչացրել են ծիրամը,
եղձը, բալը և կեռասը, որոնցից պատրաստ-

լը սպառնելուց յատոյ սր քաղաք բանա-
ր առաջարկվեցին, որոնցից յետոյ ընդ-
ուրի յանկութեամբ Ա. Պապօվեան կազ-
հետևեալ բանաձելը.
Ընդհանուր ժողովը լսելով Վերաստու-
թանձնաժողովի զեկուցումը վարչու-
ան գործունէութեան 1910—1913 թւերի
իւների վերաբերմամբ, և գտնելով որ
ալ տարբիների ընթացքում վարչութիւ-
իր գործավարութեան մէջ ցոյց է տուել
ժոյլատրելի անփութութիւն, որոշեց ըն-
ել վարչութեան ներկայացրած հաշիւը
պայմանով, որ եթէ ապագայում ըն-
ութեան դէմ յայտնվի ոչիէ պահանջ այն
795 թ. 79 կօպէկ ծախսերի սահմաննե-
մ, որոնց վերաբերմամբ ապացուցական
տաեր չը կան, պատասխանատու են լի-
ու վարչութեան անդամները։
Ես բանաձել ժողովը ընդունեց ձայների
ցարձակ մեծամասնութեամբ՝ 5-ի բացա-
թեամբ և 1-ի ձեռնպահութեամբ։

Փոխարքան թոյլատրել է քաղաքային
գուարանին յանձնել իր այս գրիչը, ու
սա ապրիլի 28-ին 1914 թւին ստորա-
է պօլիտիկականիկումի յատակագիծը և
սդը: Գրիչը այդ նոյն օրը յանձնվեց
քաղաքաւու Ա. Խատիսեանին:

Նահանգապետը թոյլատրել է արհես-
տների առաջին, որ մայիսի 4-ին, պօ-
խնիկումի հիմնադրութեան օրը իրանց
արական դրօշակներով ներկայ լինեն
էսինք:

Այսօրվանից, էլեքտրագազի երթե-
թեան համար ամարային նոր կարգ է
անվել, որի համաձայն վագօնները
է գործել սկսեն առաւտոտեան ժամը
մինչև երեկոյեան ժամը ուղիղ 12-ը:
Երէկ վեցշացաւ հասարակական առ-
քի երեկոյթների սկզբու և եկող

